

4 historier om Musikhuset i Århus

I. Blade af forhistorien

»Musik og musikliv i fattigfirserne« hed en artikelserie i Modspils sidste årgang. Den handlede om aktivt musikliv **på trods**. Levende rytmisk musikliv på trods af krise, små eller ingen bevillinger, dårlige fysiske og økonomiske eksistensvilkår. Som en helt anden slags dementi af begrebet fattigfirserne står det nye århusianske musikhus nu færdigt i al sin væld. Et stort bygningsværk i glas, beton og gule sten, indvendigt præget af assymetriske linier og mur- og rumkunst af folk som Pierre Soulages, Richard Mortensen, Mogens Andersen, Karin Nat-horst Wessel m.fl. Et kulturtempel med to store og flere mindre bedesale, med mange søjlehaller og længange. En kommunal institution med endnu ikke helt afklarede muligheder, men med mange grundmurede løfter. Den lokale debat har bølget voldsomt gennem flere år. Den politiske venstrefløj (med SF-rådmanden Thorkild Ibsen i spidsen) og byens rytmiske græs-rødder har været modstandere, de borgerlige partier har indtil for nylig været enten lunkne eller kolde. Først og fremmest er det Socialdemokratiet anført af borgmester, tidligere kultur-rådmand Thorkild Simonsen, der har banket huset gennem det politiske system, med store dele af det øvrige amatørmusik-miljø og kunstmusikkens venner i ryggen.

Og nu står det der så, som den endelige realisering af en ide, som går næsten 60 år tilbage. I 1924 vandt arkitekten Povl Stegmann førsteprisen i en arkitektkonkurrence om et koncert- og forsamlingssted, som byrådet udskrev samme år. Men huset blev ikke bygget. Nye realitetsforhandlinger blev ført i 1940-41, denne gang mellem byråd, byorkester og Radiorådet. Igen meget konkrete planer. Men huset blev ikke bygget. Også i 1949 og i 1968 arbejdedes der seriøst med musikhusprojekter. Men det blev stadig ikke bygget. Først i 1976 udskrev byrådet den arkitektkonkurrence, hvis 1. præmieprojekt – af arkitekterne Kjær & Richter – nu er blevet realiseret midt i et barokinspireret parkanlæg med springvand og spejlbasin. Set i et historisk perspektiv er der en vis bitter ironi i, at den nye allé op til musikhuset bærer dirigenten Thomas Jensens navn. Thomas Jensen forlod – efter i en årrække at have ledet By-orkestret – Århus i 1957, i skuffelse over det nederlag han led til bystyret i kampen om en egnet koncertbygning i Danmarks

næststørste by. Hans efterfølger i 80'erne, Ole Schmidt, kan til gengæld prise huset som en nærmest perfekt ramme om By-orkestrets virksomhed (selv om prøvesalen allerede har vist sig at være for lille!) Dette bekræftes af næsten alle publikums- og anmelderreaktioner fra husets første tid. – Musikhuset er hævet over enhver tvivl århundredets gave til byens store kunstmusik-interesserende publikum.

II. Historien om de rytmiske græsrodders indædte skepsis

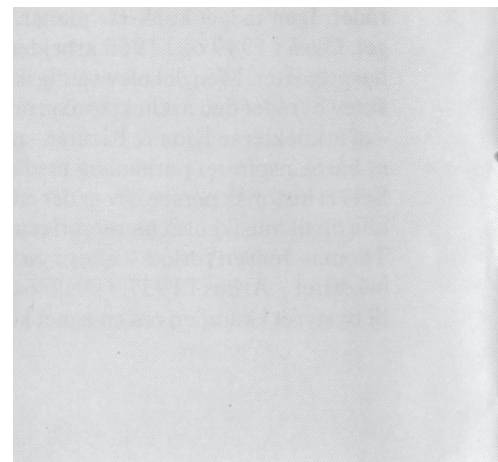
Lige fra starten har musikhusets talsmænd hævdet, at det var en gave til **alle** publikums- og brugergrupper i byen. At musikhuset ville blive åbent for og lige velegnet til akustisk musik og elektrisk forstærket rytmisk musik. I forhold til den »rytmiske brugergruppe« er der 3 afgørende grunde til, at huset ikke lever op til de gyldne løfter: for det første råder Århus Kommunes Fritids- og Kulturforvaltning, som administrerer byens offentligt ejede øvefaciliteter, over 1, siger og skriver eet øvelokale i musikhuset. Det er nærmest en absurditet i f.t. de mange amatørmusikeres lokale behov. – For det andet er lejeafgiften af de to koncertsale så høj, at kun de færreste enkeltgrupper eller organisationer vil kunne regne med at få arrangementer til at løbe rundt med »normale« billetpriser. Og for det tredje – værst af alt: koncertsalene er komplet uegnede til rytmisk musik. Som det vil fremgå nedenfor. – Musikhusets øverste politiske chef, rådmand Thorkild Ibsen, har som allerede nævnt tidligt, gjort sig bemærket som skeptiker. Men han har langt fra været den eneste. I en stor undersøgelse af koncertlivet i Århus og af publikums syn på og forventninger til musikhuset har en forskergruppe (under Fritids- og Kulturforvaltningen) bl.a. vist, at den rytmiske musiks publikum gennemgående stiller sig meget kritisk og skeptisk til musikhusets værdi for det rytmiske miljø. Flest skeptikere findes blandt de aktivt udøvende rytmefolk, mens omvendt aktive kunstmusik-udøvere er de mest overbeviste tilhængere. Også aldersmæssigt er der tale om en klar polarisering. Som det hedder i en af forskergruppens delkonklusioner (citeret efter en kronik i Århus Stiftstidende – undersøgelsen vil senere blive mere ud-førligt behandlet i Modspil): »De ældste klassiske koncert-

Amfiteatret ved Musikhuset.

Musikhuset i Århus, foyeren. (Super Karla spiller udenfor).

Musikhuset for den rytmiske musik.

gængere er generelt meget positivt indstillede over for Musikhuset, og i den anden ende af skalaen mener ca. 3/4 af den yngre publikum ved rytmiske koncerter, at det er urimeligt. Ind imellem disse to yderpunkter fordeler de øvrige musikforbrugere sig« (Å.S. 11/9).

Rytmefolkets skepsis hænger uden tvivl også sammen med et mere psykologisk betinget »ubehag« over for den type institutioner, som musikhuset tilhører. Et citat fra Helmut Hartwigs bog »Jugendkultur. Ästhetische Praxis in der Pubertät« (Hamburg 1980) kan belyse, hvad det også er, der lægger sig hindrende i vejen for store dele af det rytmiske musikfolks begejstring:

»Intet i den omgivende genstandsmæssige kultur tilhører disse unge, (. . .) Gaderne, pladserne, plænerne, husene – for slet ikke at tale om museerne – tilhører hverken dem eller deres forældre, og de forvaltes ikke af en tillidvækkende institution (. . .) Evnen til objektnydelse forudsætter tiltro til den kulturelle ramme, hvori brugsgenstande eller symbolske objekter bevares«. (s. 138–39).

Musikhuset er »et **autoritært** stykke arkitektur«, som Peter Laugesen skrev i sin kritiske anmeldelse af huset som bygnings- og rumkunst (Inf. 7/9 1982). Musikhuset udstråler en anden kunst- og kulturpolitisk opfattelse end den, det rytmiske musikmiljø befinder sig godt i.

Og de første uger af husets levetid har entydigt givet skeptikerne ret. Disse »historier« fortæller hvorfor. Formålet med at fortælle dem er ikke at bakke op om den hårde kerne af musikhus-modstandere, som i deres totale afvisning af huset lægger op til en ufrugtbar polarisering af byens musikamatører og – publikum. Men vi synes det er vigtigt at punktere myten om musikhusets velegnethed til rytmiske formål. For i samme åndedrag at give en uforbeholden støtte til det forslag, som i Th. Ibsens magistrat er blevet udarbejdet til ombygning af musikhusets nærmeste naboer, den gamle kasernes officersbygning og ridehal (jvf. også artiklen om »Kasernen til amatørerne« i Modspil 12) – til gavn primært for byens rytmiske musikamatører. De 145 mill., som musikhuset har kostet over 5 år står overfor 15 mill. til kaserneprojektet, og af disse er ca. 10 mill. beskæftigelsesmidler. De penge kan dårligt gives bedre ud. Musikhuset kan ikke – alle sine kvaliteter til trods – opfylde ret mange af den rytmiske musiks behov, hverken for øve- eller koncertlokaler.

III. Historien om anlægget

En af de mere pinlige historier handler om musikhusets lyd-anlæg. Det er en historie i 2 afdelinger. Anlægget blev oprindeligt udbudt i en **lukket** licitation. Dvs. med en række indbudte firmaer. Af disse havde **ingen** ekspertise inden for rytmisk musik. Da specifikationerne på det valgte anlæg blev offentligt kendt, kom der en hård kritik fra lokale firmaer, som trods rytmisk ekspertise var blevet holdt udenfor licitationen. Kritikken blev afvist som usaglig og tendentios. »Anlægget er godt nok«, som chefen Poul Koch sagde på et pressemøde kort før åbningen. – Den med spænding imødehørte premiere på anlægget, som hele landet var inviteret med til via TV og radio, viste at kritikken var velbegrundet. Den første »rene« rytmiske koncert, hvor anlægget blev brugt, gjorde det desuden helt klart, at anlægget er ganske utilstrækkeligt. »Det anlæg duer ikke«, står der helt kontant i dagens festugeanmeldelse (Å.S. 8/9) fra musikhusets store sal.

Lars Ole Bonde

IV. Historien om et korværk

Interview med Christian Alvad ved Sven Fenger

Et af programpunkterne i åbningshøjtideligheden omkring Musikhuset var et korværk, for amatørkor med percussion-gruppe, komponeret over den for århusianerne så velkendte melodi »Når den første forårs dag« – den gamle Morten Børup-sang fra »Piæ Cantiones«. – Vi hører den faktisk dagligt her i Århus, fordi melodien er programmeret ind i rådhus-klokkens timeslag. Og det er der ikke noget i vejen med, for det er en smuk melodi. Og det føltes da også naturligt, at det lige netop blev den melodi, der blev udset til at være den muskalske røde tråd i åbningshøjtideligheden.

Christian Alvad er manden bag korværket. Og han beretter følgende om, hvordan det hele gik for sig. Det viser sig nemlig, at være en lidt speget affære:

»Hele historien starter med, at jeg får en telefonopringning fra en medarbejder ved DR, der fortæller, at der skal laves et korværk til åbningshøjtideligheden som inkluderer alle de amatørkor, der har tilknytning til Musikhuset. Og det værk har man forestillet sig, jeg skulle lave. Jeg får derudover at vide, at